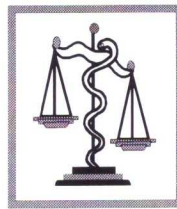

MINISTRY OF HEALTH
The National Center of Forensic Medicine
Affiliated to the Sackler Faculty of Medicine
Tel Aviv University

משרד הבריאות
מרכז הלאומי לרפואה משפטית
מסונף לפקולטה לרפואה ע"ש סאקלר
אוניברסיטת תל אביב

18 ביוני 2023
כ"ט בסיון תשפ"ג

לכבוד:
ח"כ אוריאל בוסו
ועדת הבריאות
כנסת ישראל

הנדון: תחום הרפואה המשפטית במדינת ישראל

לקראת הדיון הצפוי להתקיים בוועדת הבריאות של הכנסת, ביום 20.6.23, ולבקשתך, להלן עיקרי האתגרים בפעילות המכון הלאומי לרפואה משפטית (להלן: "המכון") וכן הצעדים הנדרשים לתיקון המצב הקיים:

1. המכון הוא גוף ייחודי ויחיד בארץ המספק שירותים בתחום הרפואה המשפטית באמצעות בדיקות רפואיות ומדעיות. אופי פעילותו של המכון הוא בעיקר מתן מענה למקרי מוות בחשד לפלילים, הזנחה, רשלנות ומוות פתאומי ובלתי צפוי; בדיקות קליניות של נפגעים/תקיפה מינית; וזיהוי אלמונים ונעדרים.
2. העברת מנוחים למכון לצורך ביצוע בדיקות רפואיות - משפטיות הוא ארוע רגיש וטראומטי המחייב מענה לאורך כל שעות פעילות המכון בשגרה ובחירום, כאשר אחד מגורמי הלחץ הגדולים ביותר על פעילות המכון הוא משך זמן הטיפול במנוחים ושחרורם לקבורה במהירות האפשרית. לצערנו, המצב כיום הוא שהמכון מצוי באי ספיקה ואין באפשרותו לבצע את משימותיו כפי שמצופה ממנו, הכל מהטעמים שיפורטו להלן.
3. בשנות פעילותו של המכון התרחבו מטלותיו: בהתאם לעלייה בגידול האכלוסיה, ההחמרה במצב הביטחוני והעלייה בשיעור הפשיעה, וזאת לא בהתאמה למשאבים, לתקציב וכוח האדם הנדרש לכך. כבר היום קיימת מציאות מורכבת וקשה של עומס עבודה רב עקב מחסור קשה בכוח אדם. המכון מטפל מידי שנה בכ- 2000 מקרי מוות, למעלה מ-100

בדיקות קליניות של נפגעי/ות תקיפה מינית וכ- 700 חוות דעת על פי מסמכים לקביעת קשר סיבתי בין האירוע למוות.

4. עומס המשימות מוטל על מצבת כוח אדם מצומצמת ביותר של עובדים, ובפרט אלה הנדרשים לפעולות במתחם הבדיקות והנתיחה: 8 מומחים, 2 מתמחים, 5 טכנאי נתיחה, 3 מזכירות רפואיות, צלם אחד ועובדת סוציאלית אחת. גודלו של המכון הוא כ-15% מהגודל המקובל למוסד מסוג זה במדינה מתקדמת עם 10 מיליון תושבים, כאשר במדינות המפותחות היחס המקובל לרופא משפטי הוא 1:100,000 תושבים עד 1:200,000 תושבים (כלומר בישראל היו צריכים להיות 100-50 מומחים ברפואה משפטית).

5. יתרה מזו, מכיון שהמכון הוא מוסד יחיד לא ניתן לבצע ויסות העומסים בינו לבין מוסד אחר, בדומה לנהוג בין בתי חולים וגופים אחרים במערכת הבריאות. משימות השגרה, כמו גם משימות החירום מופנות אליו ואליו בלבד, ונערמות על כתפי אותם עובדים, ללא הגדלת כמות הידיים העובדות. במצב הנוכחי, גודלו הזעיר של המכון ביחס לאוכלוסייה, וביחס לשירותים אותם הוא נדרש לספק, וכן עומס המטלות הגדול והלא פרופורציוני הביא את המכון לקצה גבול יכולתו, ומבלי להתייחס לתכניו, מהווה זרז לשחיקה, נשירה וקושי באיוש של כוח אדם במיוחד של הצוות הרפואי (לראיה- שיעור גבוה יחסית של הפסקת התמחות).

6. הקושי העיקרי והמשעותי ביותר הוא בגיוס רופאים ושימור הרופאים הקיימים. מצבת המומחים במכון עומדת כיום על 8 מומחים בלבד, כאשר מתוכם מומחה אחד עובד בחצי משרה ואחד הוא הח"מ שמשימות הניהול שואבות חלק ניכר מזמני. כמו כן, מומחה נוסף הודיע על עזיבתו במהלך חודש ספטמבר 2023. מצבת המתמחים עומדת על 2 מתמחים בלבד, כאשר לאורך השנים מתמחים רבים עזבו את התחום. תחזית שנעשתה על בסיס נתוני השנים האחרונות לגבי פתיחת פנקסי התמחות, שיעור הפסקת התמחות וצפי פרישת רופאים, מראה כי בעשור הקרוב מצבת הרופאים המשפטיים בישראל לא תגדל בהלימה לגידול האוכלוסייה וצרכיה, ובינתיים המציאות מלמדת שמספרם של הרופאים המשפטיים רק הולך וקטן. בשנת 2021 מספרם של הרופאים המשפטיים עמד על 14 רופאים וכיום על

10 רופאים ובעוד חודשיים - 9. יש לציין כי רק 4 מומחים במכון הם בעלי אופק שירות של יותר מ 10 שנים.

7. לצורך שינוי תחזית עגומה זו נדרשים צעדי התערבות מיידים בתחום תנאי העבודה והתגמול על מנת להפוך את התחום לאטרקטיבי ובהם:

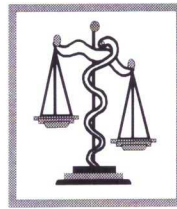
- בניית דור העתיד של רופאים משפטיים בישראל – על ידי הגדרה כ"מקצוע במצוקה" ומתן מענקים בהתאם.
- שיפור תנאי התגמול של הרופאים המשפטיים: הצמדת ערך כוונות רופא משפטי לערך כוונות מיון, ערך שעת עבודה גבוה יותר, מתן תוספת מקצוע מיוחד, אפשרות לביצוע עבודה פרטית במתכונת של ססיות, תוספת ליין כוונות, שיפור תנאי העסקת המתמחים תוך יצירת תמריצים.
- התאמת מפתחות התקינה במכון, בכלל הסקטורים, לגודל וצרכי האוכלוסייה בישראל.
- קידום תכניות בינוי המכון החדש לצורך שיפור תנאי וסביבת העבודה.

8. כבר עתה יצוין כי הבעיה אינה בהקצאת תקנים. משרד הבריאות הקצה למכון מספיק תקנים עבור רופאים ואולם, הקושי הוא באיוש התקנים. מתוך 40 סטודנטים וסטאז'רים הפוקדים את המכון מידי שנה לבחון האם ברצונם להתמחות בתחום לא נשאר אף לא אחד. כאשר הרופאים הצעירים מגיעים למכון ורואים את הבניין הישן מאוד והמוזנח, את תנאי העבודה, את השכר שאינו עומד בהלימה לקושי העבודה, את העומס העצום, את המעמסה הנפשית, את ההתקפות האישיות על רופאי המכון בעת שהם נותנים עדות בבית המשפט (כולל מצד נציגי המדינה), העדר אופק קידום, הם בורחים כמטחווים קשת ובוחרים התמחות אחרת.

9. בחודשים האחרונים התקיימו דיונים בין גורמי משרד הבריאות, נציגי האוצר והנציבות על מנת לבחון את הדרישות, חלקן פורטו לעיל, שעשויות לשפר ולו במעט את המצב שנוצר, ואולם למיטב ידיעתי, עד כה מגעים אלו לא הניבו בשורה של ממש.

MINISTRY OF HEALTH
The National Center of Forensic Medicine
Affiliated to the Sackler Faculty of Medicine
Tel Aviv University

משרד הבריאות
משרד הבריאות
מסונף לפקולטה לרפואה ע"ש סאקלר
אוניברסיטת תל אביב

10. לציין כי לאחרונה, המצב העגום, כפי שתואר לעיל, הוביל באופן בלתי נמנע לשינוי בקצב עבודת המכון. בניגוד לנהוג בעבר, ובשל מיעוט בלתי סביר של רופאים ועומס כבד, אין באפשרות המכון לטפל בכל המנוחים באותו יום עבודה ומשכך, לעיתים משפחות נאלצות לדחות את מועד הקבורה. זאת בנוסף למקרים בהם המכון נאלץ לעכב הטיפול מטעמים אחרים שאינם תלויים בו כגון צרכים חקירתיים או העברת טפסי ההסכמה לביצוע הפרוצדורה הרפואית הדרושה, השלמת חומר רפואי חסר ועוד. **מצ"ב נוהל ביצוע הליכים רפואיים במנוחים.**

11. לסיכום : על מנת שמערך הרפואה המשפטית בישראל הנשען כאמור על כתפיהם של 8 רופאים מומחים בלבד יהיה מסוגל לעמוד בריבוי המשימות- הציבוריות, המערכתיות והלאומיות המוטלות עליו יש צורך בקידום הצעדים שפורטו לעיל. כמו כן, יש צורך בתכנון והשקעה ארוכת טווח משמעותית באמצעות עבודת מטה מקיפה ויסודית לתכנון תחום הרפואה המשפטית בארץ, מהלך חיוני שלא בוצע עד כה ודרוש לצורך הבנת תהליכי העבודה במכון והצרכים הנגזרים מהם.

בברכה,
ד"ר חן קוגל,
מנהל המכון הלאומי לרפואה משפטית